

MELIORACJE	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-89
	Drenowanie Projektowanie Wymiarowanie zbieraczy	9191-16/06
		Grupa katalogowa 0773

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot arkusza normy. Przedmiotem niniejszego arkusza są zasady wymiarowania średnic zbieraczy drenarskich na użytkach rolnych.

1.2. Określenia

1.2.1. zbieracz drenarski — rurociąg drenarski odbierający wodę z co najmniej dwóch sączków.

1.2.2. użytki rolne — wg BN-75/9100-02.

1.2.3. normatyw natężenia odpływu jednostkowego q — objętość wody odprowadzana za pomocą systemu drenarskiego z jednostki powierzchni w jednostce czasu, wyrażona w $l \cdot s^{-1} \cdot ha^{-1}$. Normatyw q uzależniony jest głównie od: wysokości sumy rocznej opadów, zawartości części spławialnych w glebie, spadku i ukształtowania terenu oraz głębokości drenowania. Normatyw q nie uwzględnia dodatkowego zasilania w postaci dopływu wód powierzchniowych, źródeł, wysięków, wód naporowych, przesiąków przez wały itp.

1.2.4. System drenarski — wg BN-88/9191-16/01.

2. WYMIAROWANIE ŚREDNIC ZBIERACZY

2.1. Skrajne średnice zbieraczy. Ze względu na zapewnienie możliwości mechanicznego oczyszczania rurociągu, średnice zbieraczy nie powinny być mniejsze niż 6,25 cm dla rurociągów ceramicznych i 6,50 cm dla rurociągów z tworzyw sztucznych. Średnice maksymalne wg PN-76/B-12040 i BN-78/6354-12.

2.2. Wartość normatywu natężenia odpływu jednostkowego q

2.2.1. Normatyw q dla drenowań systematycznych podano w tablicy.

Rodzaj gleby	Spadki terenu (%)	Normatyw natężenia odpływu jednostkowego q w $l \cdot s^{-1} \cdot ha^{-1}$ przy opadach rocznych (mm)					
		500	600	700	800	900	1000
Gleby zawierające powyżej 50% części o średnicy < 0,02 mm	< 20	0,40	0,45	0,60			
	30	0,35	0,40	0,55	0,90	1,20	1,50
	> 40	0,30	0,35	0,50			

cd. tablicy

Rodzaj gleby	Spadki terenu (%)	Normatyw natężenia odpływu jednostkowego q w $l \cdot s^{-1} \cdot ha^{-1}$ przy opadach rocznych (mm)					
		500	600	700	800	900	1000
Gleby zawierające 20-50% części o średnicy < 0,02 mm	< 20	0,45	0,50	0,65			
	30	0,40	0,45	0,60	0,95	1,50	1,80
	> 40	0,35	0,40	0,55			
Gleby zawierające poniżej 20% części o średnicy < 0,02 mm	< 20	0,50	0,55	0,70			
	30	0,45	0,50	0,65	1,00	1,50	1,80
	> 40	0,45	0,50	0,65			

Podane wartości q należy interpolować z dokładnością do $0,05 l \cdot s^{-1} \cdot ha^{-1}$.

2.2.2. Normatyw q dla drenowań niesystematycznych, przyjęty jak dla drenowań systematycznych wg 2.2.1, należy pomnożyć przez współczynnik n zależny od warunków spływu wód powierzchniowych następująco uwzględniając:

- tereny bez wyraźnego napływu wód powierzchniowych z obszarów przyległych — $n = 1,5$;
- tereny o utrudnionych warunkach odpływu wód powierzchniowych i zasilane wodami powierzchniowymi — $n = 1,8$;
- tereny bezodpływowe (kotliny) intensywnie zasilane wodami powierzchniowymi — $n = 2,2$.

Współczynnik n uwzględnia tylko dopływ wód powierzchniowych na teren drenowany.

2.2.3. Dodatkowe zasilanie zbieracza w postaci dopływu wód powierzchniowych, źródeł, wysięków, wód naporowych występujących zwykle na użytkach zielonych, przesiąków przez wały itp., powinno być określone w ramach badań hydrogeologicznych i uwzględnione przy wymiarowaniu zbieraczy zarówno dla drenowań systematycznych jak i niesystematycznych. Należy w tych przypadkach odpowiednio zwiększyć wartość normatywu q .

Zgłoszona przez Instytut Melioracji i Użytków Zielonych
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Melioracji i Użytków Zielonych dnia 29 sierpnia 1989 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 kwietnia 1990 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 9/1989, poz. 23)

2.3. Średnice zbieraczy należy określać za pomocą ogólnie dostępnych nomogramów i tablic w zależności od wartości normatywu q powierzchni odwadniającej, spadku zbieracza i jego charakterystyki hydraulicznej.

Dla drenowań niesystematycznych wielkość powierzchni odwadniającej należy określić jako iloczyn długości rurociągów drenarskich i podwojonej rozstawy drenów odpowiadającej danym warunkom glebowo-wodnym.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Melioracji i Użytków Zielonych, Falenty.

2. Normy związane

PN-76/B-12040 Ceramiczne rurki drenarskie

BN-78/6354-12 Rury drenarskie karbowane z nieplastifikowanego poli(chlorku winylu)

BN-75/9100-02 Gospodarka ziemią w rolnictwie. Nazwy i określenia

BN-88/9191-16/01 Drenowanie. Zakres tematyczny normy i pojęcia ogólne

3. Autorzy projektu normy — mgr inż. L. Hryniewiecki, mgr inż. F. Misiewicz — IMUZ, Falenty.